

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 4

Ugovori o osiguranju

Cilj

- 1 Cilj ovog MSFI je utvrditi finansijsko izvještavanje za *ugovore o osiguranju* svakog subjekta koji izdaje takve ugovore (opisan u ovom MSFI kao *osiguravatelj*) dok Odbor ne dovrši drugu fazu projekta o ugovorima o osiguranju. Posebice ovim MSFI se zahtijeva:
- (a) ograničena poboljšanja računovodstva osiguravatelja u vezi sa ugovorima o osiguranju;
 - (b) objavljivanja podataka koja utvrđuju i objašnjavaju iznose u finansijskim izvještajima osiguravatelja koji proizlaze iz ugovora o osiguranju i pomažu korisnicima tih finansijskih izvještaja razumjeti te iznose, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova od ugovora o osiguranju.

Djelokrug

- 2 Subjekt treba primijeniti ovaj MSFI na:
- (a) ugovore o osiguranju (uključujući *ugovore o reosiguranju*) koje izdaje i ugovore o reosiguranju koje posjeduje;
 - (b) finansijske instrumente koje izdaje sa *obilježjem diskrecijskog sudjelovanja* (vidjeti tačku 35). MSFI 7 *Finansijski instrumenti: objavljivanje* zahtijeva se objavljivanje podataka o finansijskim instrumentima uključujući finansijske instrumente koji sadrže takvo obilježje.
- 3 Ovaj MSFI ne odnosi se na druge aspekte računovodstva osiguravatelja, kao što je obračun finansijske imovine koju posjeduju osiguravatelj i finansijskih obaveza koje su izdali osiguravatelji (vidjeti MRS 32 *Finansijski instrumenti: prezentacija*, MRS 39 *Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje* i MSFI 7), osim prijelaznih odredbi iz tačke 45.
- 4 Subjekt neće primjenjivati ovaj MSFI na:
- (a) garancije za proizvod koje izdaje direktno proizvođač, posrednik ili trgovac (vidjeti MRS 18 *Prihodi* i MRS 37 *Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva*);
 - (b) imovina zaposlenika i obaveze prema planu primanja zaposlenika (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenika* i MSFI 2 *Plaćanja temeljena na dionicama*) i obaveze isplate penzija o kojima izvještavaju penzijski planovi (vidjeti MRS 26 *Računovodstvo i izvještavanje o penzijskim planovima*);
 - (c) ugovorna prava ili ugovorne obaveze koje zavise o budućem korištenju, ili pravu na korištenje, nefinansijske stavke (primjerice nekih naknada za licencu, naknade za autorska prava, potencijalna plaćanja najamnina i sličnih stavki), kao i preostala vrijednost najmoprimca ugrađena u finansijski najam (vidjeti MRS 17 *Najmovi*, MRS 18 *Prihodi* i MRS 38 *Nematerijalna imovina*);

- (d) ugovore o finansijskoj garanciji osim ako izdavatelj nije prethodno jasno utvrdio da takve ugovore smatra ugovorima o osiguranju i koristio je računovodstvo primjenjivo na ugovore o osiguranju, u kojem slučaju izdavatelj može odabrati primjenjivati ili MRS 39, MRS 32 i MSFI 7 ili ovaj MSFI na takve ugovore o finansijskoj garanciji. Izdavatelj može tako izabrati za svaki ugovor pojedinačno, ali izbor za svaki ugovor je neopoziv;
- (e) iznose potraživanja i obaveza čiji konačni iznos ovisi o nekom budućem događaju u poslovnoj kombinaciji spajanja (vidjeti MSFI 3 *Poslovna spajanja*);
- (f) *direktni ugovori o osiguranju* koje posjeduje subjekt (tj. direktni ugovori o osiguranju u kojima je subjekt *posjednik police*). Međutim, *cedent* treba primijeniti ovaj MSFI na ugovore o reosiguranju koje posjeduje.

5 Radi jednostavnije upotrebe, ovaj MSFI opisuje svaki subjekt koji izdaje ugovore o osiguranju kao osiguravatelja, bez obzira smatra li se izdavatelj osiguravateljem za zakonske ili nadzorne svrhe.

6 Ugovor o reosiguranju je vrsta ugovora o osiguranju. Prema tome, sve napomene u ovom MSFI-ju za ugovore o osiguranju također se primjenjuju na ugovore o reosiguranju.

Ugrađeni derivativi

7 MRS 39 zahtijeva da subjekt odvoji neke ugrađene derivative od njihovog osnovnog ugovora, mjeri ih po *fer vrijednosti* i uključi promjene u njihovoj *fer vrijednosti* u dobit ili gubitak. MRS 39 se primjenjuje na derivative ugrađene u ugovore o osiguranju osim ako derivativ sam po sebi nije ugovor o osiguranju.

8 Kao izuzetak od zahtjeva iz MRS 39, osiguravatelj ne mora odvajati, i mjeriti po *fer vrijednosti*, opciju imatelja police da preda ugovor o osiguranju za fiksni iznos (ili za iznos koji se temelji na fiksnom iznosu i kamatnoj stopi), čak i ako se cijena izvršenja opcije razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti osnovne *obaveze osiguranja*. Međutim, zahtjevi iz MRS 39 ne primjenjuju se na put opciju ili opciju otkupa za gotovinu ugrađenu u ugovor o osiguranju ako se otkupna vrijednost mijenja kao odgovor na promjene finansijskih varijabli (kao što je kapital ili indeks dionica ili roba), ili nefinansijske varijable koja nije određena za neku stranu ugovora. Nadalje, ti zahtjevi se također primjenjuju ako se sposobnost posjednika da izvrši put opciju ili opcije otkupa za gotovinu je uzrokovana promjenama takve varijable (na primjer, put opcija koja se može izvršiti ako berzanski indeks dosegne određenu razinu).

9 Tačka 8. primjenjuje se podjednako na opcije predaje finansijskog instrumenta koje sadrže obilježje diskrecijskog sudjelovanja.

Odvajanje komponenti depozita

10 Neki ugovori o osiguranju sadrže i komponentu osiguranja i *komponentu depozita*. U nekim slučajevima, osiguravatelj je obavezan ili mu se dopušta *odvajanje* tih komponenti:

- (a) odvajanje je obavezno ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- (i) osiguravatelj može mjeriti komponentu depozita (uključujući bilo koju ugrađenu opciju ustupanja) odvojeno (tj. bez uzimanja u obzir komponente osiguranja);
 - (ii) računovodstvene politike osiguravatelja ne zahtijevaju inače priznavanje svih obaveza i prava koja proizilaze iz komponente depozita;
- (b) odvajanje je dozvoljeno, ali nije obavezno, ako osiguravatelj može mjeriti komponentu depozita odvojeno kao u (a) (i) ali njegove računovodstvene politike zahtijevaju priznavanje svih obaveza i prava koji proizlaze iz komponente depozita, bez obzira na osnovu koja je korištena za mjerenje tih prava i obaveza;
 - (c) odvajanje je zabranjeno ako osiguravatelj ne može mjeriti komponentu depozita odvojeno kao u (a) (i).
- 11 Slijedi primjer slučaja kada računovodstvene politike osiguravatelja ne zahtijevaju priznavanje svih obaveza koje nastaju iz komponente depozita. Cedent prima naknadu za gubitke od *reosiguravatelja*, ali ugovor obavezuje cedenta da plati naknade u budućim godinama. Ta obaveza proizlazi iz komponente depozita. Ako bi računovodstvene politike cedenta inače dozvoljavale priznavanje naknade kao prihod bez priznavanja nastale obaveze, odvajanje je obavezno.
- 12 Kako bi odvojio ugovor, osiguravatelj treba:
- (a) primijeniti ovaj MSFI na komponentu osiguranja
 - (b) primijeniti MRS 39 na komponentu depozita.

Priznavanje i mjerenje

Privremeno izuzeće od drugih MSFI

- 13 Tačkama 10-12. MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i pogreške* određeni su kriterij koje subjekti moraju ispuniti pri izradi računovodstvene politike ako se nijedan MSFI ne primjenjuje na određenu stavku. Međutim, ovaj MSFI izuzima osiguravatelja od primjene ovih kriterija na svoje računovodstvene politike za:
- (a) ugovore o osiguranju koje izdaje (uključujući povezane troškove stjecanja i povezanu nematerijalnu imovinu, kao što je ona opisana u tačkama 31. i 32.); i
 - (b) ugovore o reosiguranju koje posjeduje.
- 14 Kako bilo, ovaj MSFI ne izuzima osiguravatelja od primjene nekih kriterija iz tačaka 10-12. MRS 8. Tačnije, osiguravatelj:
- (a) ne smije priznati kao obavezu bilo koja rezerviranja za moguće buduće zahtjeve, ako ti zahtjevi proizlaze iz ugovora o osiguranju koji nisu postojali na kraju izvještajnog perioda (kao što su rezerviranja za katastrofe i izravnavanje);
 - (b) mora provesti *test adekvatnosti obaveze* opisan u tačkama 15-19.

- (c) mora ukloniti obavezu osiguranja (ili dio obaveze osiguranja) iz svog izvještaja o finansijskom položaju kada, i samo kada, je podmirena – tj. kada je obaveza određena u ugovoru ispunjena ili poništena ili istekla;
- (d) ne smije prebiti:
 - (i) *imovinu iz reosiguranja* s povezanim obavezama iz osiguranja; ili
 - (ii) prihod ili rashod od ugovora o reosiguranju s rashodom ili prihodom od povezanih ugovora o osiguranju;
- (e) mora uzeti u obzir je li umanjena vrijednost njegove imovina iz reosiguranja (vidjeti tačku 20.).

Test adekvatnosti obaveze

- 15 **Osiguravatelj treba ocijeniti na kraju svakog izvještajnog perioda jesu li njegove priznate obaveze osiguranja adekvatne, koristeći trenutne procijene budućih novčanih tokova prema njegovim ugovorima o osiguranju. Ako te ocjene pokažu da je knjigovodstvena vrijednost njegovih obaveza osiguranja (minus povezani odgođeni troškovi stjecanja i povezana nematerijalna imovina, kao što je ona objašnjena u tačkama 31. i 32.) neadekvatna u smislu procijenjenih budućih novčanih tokova, cijeli nedostatak se priznaje u dobiti ili gubitku.**
- 16 Ako osiguravatelj primjenjuje test adekvatnosti obaveze koje ispunjava zadane minimalne zahtjeve, ovaj MSFI ne postavlja nikakve druge zahtjeve. Minimalni zahtjevi su sljedeći:
- (a) test uzima u obzir tekuće procjene svih ugovornih novčanih tokova, i povezanih novčanih tokova kao što su troškovi rješavanja zahtjeva za štete, kao i novčane tokove koji nastaju iz ugrađenih opcija i garancija;
 - (b) ako test pokaže da je obaveza neadekvatna, cijeli nedostatak se priznaje u dobiti ili gubitku.
- 17 Ako se računovodstvenim politikama osiguravatelja ne zahtjeva ispitivanje adekvatnosti obaveze koje ispunjava minimalne zahtjeve iz tačke 16., osiguravatelj treba:
- (a) odrediti knjigovodstvenu vrijednost relevantnih odgovarajućih obaveza osiguranja¹ minus knjigovodstvena vrijednost:
 - (i) svi povezanih odgođenih troškova stjecanja; i
 - (ii) sve povezane nematerijalne imovine, kao što je ona stečena u poslovnom spajanju ili prijenosu portfelja (vidjeti tačku 31. i 32.). Međutim, povezana imovina reosiguranja ne uzima se u obzir jer je osiguravatelj obračunava odvojeno (vidjeti tačku 20.)
 - (b) odrediti je li iznos opisan pod (a) manji od knjigovodstvene vrijednosti koja bi bila obavezna da su relevantne odgovarajuće obaveze osiguranja bili unutar djelokruga MRS 37. Ako je manji, osiguravatelj treba priznati cijelu razliku u dobit ili gubitak i umanjiti knjigovodstvenu vrijednost povezanih

¹ Odgovarajuće relevantne obaveze osiguranja su one obaveze osiguranja (i povezani odgođeni troškovi stjecanja i povezana nematerijalna imovina) za koje računovodstvene politike osiguravatelja ne zahtijevaju ispitivanje adekvatnosti obaveze koje ispunjava minimalne zahtjeve iz tačke 16.

odgođenih troškova stjecanja ili povezane nematerijalne imovine ili povećati knjigovodstvenu vrijednost osiguravajućih obaveza osiguranja.

- 18 Ako ispitivanje adekvatnosti obaveze osiguravatelja ispunjava minimalne zahtjeve iz tačke 16., ispitivanje se primjenjuje na kumulativnoj razini utvrđenog tim ispitivanjem. Ako ispitivanje adekvatnosti obaveze ne ispunjava te minimalne zahtjeve, usporedba opisana u tački 17. mora se napraviti na razini portfelja ugovora koji su podložni približno sličnim rizicima i njima se upravlja zajedno kao jednim portfeljem.
- 19 Iznos opisan u tački 17 (b) (tj. rezultat primjene MRS 37) mora odražavati buduće prinose na ulaganja (vidjeti tačke 27. – 29.) ako, i samo ako, iznos opisan u tački 17(a) također odražava te prinose.

Umanjenje vrijednosti imovine iz reosiguranja

- 20 Ako je cedentova vrijednost imovine iz reosiguranja umanjena, isti treba smanjiti knjigovodstvenu vrijednost te imovine sukladno tome i priznati taj gubitak od umanjnja u dobiti ili gubitku. Umanjenje vrijednosti imovine iz reosiguranja provodi se ako, i samo ako:
- (a) postoji objektivni dokaz, kao rezultat događaja koji se dogodio nakon početnog priznavanja imovine iz reosiguranja, da cedent možda neće primiti sve iznose koje potražuje prema uvjetima ugovora; i
 - (b) taj događaj ima pouzdano mjerljiv utjecaj na iznose koje će cedent primiti od reosiguravatelja.

Promjene u računovodstvenim politikama

- 21 Tačke 22.-30. primjenjuju se na izmjene koje napravi osiguravatelj koji već primjenjuje MSFI i na izmjene koje napravi osiguravatelj koji usvaja MSFI po prvi put.
- 22 **Osiguravatelj može izmijeniti svoje računovodstvene politike za ugovore o osiguranju samo, i samo ako, te izmjene učine finansijske izvještaje pouzdanijim za potrebe korisnika pri donošenju ekonomskih odluka, te ako ih ne učine manje pouzdanim, ili više pouzdanim ili manje korisnim za te potrebe. Osiguravatelj treba odlučiti o pouzdanosti i korisnosti prema kriterijima iz MRS 8.**
- 23 Kako bi opravdao promjene svojih računovodstvenih politika za ugovore o osiguranju, osiguravatelj treba pokazati da te promjene pomažu da finansijski izvještaji bolje ispunjavaju kriterije iz MRS 8, ali promjena ne mora biti u potpunosti sukladna sa tim kriterijima. O sljedećim specifičnim pitanjima se raspravlja u nastavku:
- (a) tekuće kamatne stope (tačka 24.);
 - (b) nastavak postojeće prakse (tačka 25.);
 - (c) opreznost (tačka 26.);
 - (d) budući prinosi na ulaganje (tačke 27.-29.); i
 - (e) računovodstvo u sjeni (tačka 30.).

Tekuće tržišne kamatne stope

- 24 Osiguravatelju je dozvoljeno, ali nije obavezan promijeniti svoje računovodstvene politike tako da ponovno mjeri određene obaveze iz osiguranja² kako bi prikazao tekuće tržišne kamatne stope i priznao promjene u tim obavezama u dobiti ili gubitku. Tada, može također uvesti računovodstvene politike koje zahtijevaju druge tekuće procjene i pretpostavke za određene obaveze. Izbor u ovoj tački dozvoljava osiguravatelju promijeniti svoje računovodstvene politike za određene obaveze, bez primjene tih politika dosljedno na sve slične obaveze kako bi inače bio obavezan prema MRS 8. Ako osiguravatelj odredi obaveze za ovakav odabir, treba nastaviti primjenjivati tekuće tržišne kamatne stope (i, ako je primjenjivo, druge tekuće procjene i pretpostavke) dosljedno u svim periodima na sve obaveze do njihova podmirenja.

Nastavak postojeće prakse

- 25 Osiguravatelj može nastaviti koristiti sljedeće prakse, ali uvođenje bilo koje od njih ne ispunjava odredbe tačke 22.;
- (a) mjerenje obaveza iz osiguranja na nediskontiranoj osnovi;
 - (b) mjerenje ugovornih prava na buduće naknade za upravljanje ulaganjima u iznosu koji prelazi njihovu fer vrijednost izračunatu u usporedbi sa tekućim naknadama koje plaćaju drugi tržišni sudionici za slične usluge. Vjerovatno je da fer vrijednost na početku ostvarivanja tih ugovornih prava jednaka izvornim plaćenim troškovima, osim ako buduće naknade za upravljanje ulaganjima i povezani troškovi nisu u skladu sa usporedivim tržišnim vrijednostima;
 - (c) korištenje nejednakih računovodstvenih politika za ugovore o osiguranju (i povezane odgođene troškove stjecanja i povezanu nematerijalnu imovinu, ako postoje) ovisnog društava, osim kako je dozvoljeno tačkom 24. Ako takve računovodstvene politike nisu jednake, osiguravatelj ih može promijeniti ako ta promjena ne stvara još veće razlike te ako ispunjava druge zahtjeve iz ovog MSFI.

Opreznost

- 26 Osiguravatelj ne mora mijenjati svoje računovodstvene politike za ugovore o osiguranju kako bi uklonio pretjerani oprez. Međutim, ako osiguravatelj već mjeri svoje ugovore o osiguranju sa dovoljnim oprezom, nije dužan uvoditi dodatni oprez.

Budući prinosi na ulaganja

- 27 Osiguravatelj ne mora mijenjati svoje računovodstvene politike za ugovore o osiguranju kako bi uklonio buduće prinose od ulaganja. Međutim, postoji oboriva pretpostavka da će finansijski izvještaji osiguravatelja postati manje pouzdani i korisni ako uvede računovodstvenu politiku koja odražava buduće prinose od ulaganja u mjerenje ugovora o osiguranju, osim ako ti prinosi ne obuhvaćaju ugovorna plaćanja. Dva primjera računovodstvenih politika koje odražavaju te prinose su:

² U ovoj tački, obaveze iz osiguranja uključuje povezane odgođene troškove stjecanja i povezanu nematerijalnu imovinu, kao što je objašnjeno u tačkama 31. i 32.

- (a) korištenje diskontne stope koja odražava procijenjeni povrat na imovinu osiguravatelja; ili
- (b) predviđanje prinosa na tu imovinu po procijenjenoj stopi povrata, diskontirajući te procijenjene povrate po različitoj stopi i uključujući te rezultate u mjerenje obaveze.

28 Osiguravatelj može pobiti oborivu pretpostavku opisanu u tački 27. ako, i samo ako, druge komponente promjene u računovodstvenim politikama povećavaju pouzdanost i korisnost njegovih finansijskih izvještaja dovoljno da prevagnu smanjenje pouzdanosti i korisnosti izazvane uključivanjem budućih prinosa na ulaganje. Na primjer, pretpostavka je da postojeće računovodstvene politike osiguravatelja za ugovore o osiguranju uključuju izrazito oprezne pretpostavke postavljene na početku i diskontnu stopu koju je propisao regulator bez direktnog pozivanja na tržišne uslove, i zanemaruju neke ugrađene opcije i garancije. Osiguravatelj može učiniti svoje finansijske izvještaje korisnijim i ne manje pouzdanim prelaskom na sveobuhvatnu računovodstvenu osnovu usmjerenu ka investitoru koja se naširoko koristi i uključuje:

- (a) tekuće procijene i pretpostavke;
- (b) razumno (ali ne pretjerano oprezno) usklađenje kako bi odražavala rizik i neizvjesnost;
- (c) mjerenja koja odražavaju i intrinzičnu vrijednost i vremensku vrijednost ugrađenih opcija i garancija; i
- (d) tekuću tržišnu diskontnu stopu, čak i ako ta diskontna stopa odražava procijenjeni povrat na imovinu osiguravatelja.

29 U nekim pristupima mjerenju, diskontna stopa se koristi kako bi se odredila sadašnja vrijednost budućih profitnih marži. Ta profitna marža se onda dodjeljuje različitim periodima korištenjem formule. U tim pristupima, diskontna stopa obuhvata mjerenje obaveza samo neizravno. Posebno, uporaba manje odgovarajuće diskontne stope ima ograničene ili nikakve učinke na mjerenje obaveze na početku. Međutim, u drugim pristupima, diskontna stopa određuje mjerenje obaveze direktno. U ovom posljednjem slučaju, jer uvođenje diskontne stope temeljene na imovini ima značajniji učinak, nije vjerovatno da bi osiguravatelj mogao pobiti oborivu pretpostavku opisanu u tački 27.

Računovodstvo u sjeni

30 U nekim računovodstvenim modelima, ostvarene dobiti i gubici na imovinu osiguravatelja imaju direktan učinak na mjerenje neke ili svih (a) obaveza iz osiguranja, (b) povezanih odgođenih troškova stjecanja i (c) povezane nematerijalne imovine, kao što je opisano u tačkama 31. i 32. Osiguravatelju je dozvoljeno, ali nije obavezan promijeniti svoje računovodstvene politike tako da priznata ali neostvarena dobit ili gubitak od imovine obuhvata ta mjerenja na isti način kao realizirana dobit ili gubitak. Povezano usklađenje obaveze iz osiguranja (ili odgođenih troškova stjecanja ili nematerijalna imovina) mora se priznati u drugoj sveobuhvatnoj dobiti ako, i samo ako, su neostvareni dobiti ili gubici priznati u drugoj sveobuhvatnoj dobiti. Ova praksa se ponekad naziva 'računovodstvo u sjeni'.

Ugovori o osiguranju stečeni poslovnim spajanjem ili prijenosom portfelja

- 31 Kako bi ispunio zahtjeve iz MSFI 3, osiguravatelj treba, na datum stjecanja, mjeriti po fer vrijednosti preuzete obaveze iz osiguranja i *imovinu iz osiguranja* stečenu poslovnim spajanjem. Međutim, osiguravatelju je dozvoljeno, ali nije obavezan, koristiti prošireno prezentiranje koje razdvaja fer vrijednost stečenih ugovora o osiguranju na dvije komponente:
- (a) obavezu mjerenu u skladu sa računovodstvenim politikama osiguravatelja za ugovore o osiguranju koje izdaje; i
 - (b) nematerijalnu imovinu, koja predstavlja razliku između (i) fer vrijednosti stečenih prava iz ugovora o osiguranju i preuzetih obaveza iz osiguranja i (ii) iznosa opisanog u pod (a). Naknadno mjerenje ove imovine treba biti u skladu sa mjerenjem povezanih obaveza iz osiguranja.
- 32 Osiguravatelj koji stječe portfelj ugovora o osiguranju može koristiti prošireno prezentiranje opisano u tački 31.
- 33 Nematerijalna imovina opisana u tačkama 31. i 32. isključena je iz djelokruga MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine* i MRS 38. Međutim, MRS 36 i MRS 38 primjenjuju se na popis kupaca i odnose s kupcima koji odražavaju očekivanja budućih ugovora koji nisu dio prava iz ugovora o osiguranju i obaveza iz ugovora o osiguranju koja su postojala na datum poslovnog spajanja ili prijenosa portfelja.

Obilježja diskrecijskog sudjelovanja

Obilježja diskrecijskog sudjelovanja u ugovorima o osiguranju

- 34 Neki ugovori o osiguranju sadrže obilježje diskrecijskog sudjelovanja kao i *garantirani element*. Izdavatelj takvog ugovora:
- (a) može, ali ne mora, priznati garantirani element odvojeno od obilježja diskrecijskog sudjelovanja. Ako ih izdavatelj ne priznaje odvojeno, treba klasificirati cijeli ugovor kao obavezu. Ako ih izdavatelj klasificira odvojeno, treba klasificirati garantirani element kao obavezu;
 - (b) treba, ako priznaje obilježje diskrecijskog sudjelovanja odvojeno od garantiranog elementa, klasificirati to obilježje ili kao obavezu ili kao odvojenu komponentu kapitala. Ovaj MSFI ne određuje kako izdavatelj određuje je li obilježje obaveza ili kapital. Izdavatelj može razdvojiti ovo obilježje na komponente obaveze i kapitala i dužan je koristiti dosljednu računovodstvenu politiku za tu podjelu. Izdavatelj neće klasificirati to obilježje kao među kategoriju koja nije niti obaveza niti kapital;
 - (c) može priznati sve primljene premije kao prihod bez odvajanja dijela koji je povezan sa komponentom kapitala. Nastale promjene u garantiranom elementu i u dijelu obilježja diskrecijskog sudjelovanja klasificiranom kao obaveza moraju se priznati u dobit ili gubitak. Ako su dio ili sva obilježja diskrecijskog sudjelovanja klasificirana kao kapital, dio dobiti ili gubitka može pripadati tom obilježju (na isti način kao što dio može pripadati nekontrolirajućem udjelu). Izdavatelj će priznati dio dobiti ili gubitka koji pripada bilo kojoj komponenti kapitala obilježja diskrecijskog

sudjelovanja kao alokaciju dobiti ili gubitka, a ne kao rashod ili prihod (vidjeti MRS 1 *Prezentiranje finansijskih izvještaja*);

- (d) treba, ako ugovor sadrži ugrađeni derivativ iz djelokruga MRS 39 primjenjivati MRS 39 na taj ugrađeni derivativ;
- (e) treba s obzirom na sve što nije opisano u tačkama 14.-20. i 34.(a) – (d), nastaviti primjenjivati svoje postojeće računovodstvene politike za takve ugovore, osim ako ne mijenja te računovodstvene politike na način koji je u skladu sa tačkama 21.-30.

Obilježje diskrecijskog sudjelovanja u finansijskim instrumentima

35 Zahtjevi iz tačke 34. također se primjenjuju na finansijski instrument koji sadrži obilježje diskrecijskog sudjelovanja. Kao dodatak tome:

- (a) ako izdavatelj klasificira cijelo obilježje diskrecijskog sudjelovanja kao obavezu, treba primjenjivati test adekvatnosti obaveze iz tačaka 15. – 19. na cijeli ugovor (tj. i na garantirani element i na obilježje diskrecijskog sudjelovanja). Izdavatelj ne mora odrediti iznos koji bi nastao primjenom MRS 39 na garantirani element;
- (b) ako izdavatelj klasificira dio tog obilježja kao odvojenu komponentu kapitala, obaveza priznata za cijeli ugovor ne smije biti manja od iznosa koji bi nastao primjenom MRS 39 na garantirani element. Taj iznos će uključivati intrinzičnu vrijednost opcije ustupanja ugovora, ali ne treba uključivati njezinu vremensku vrijednost ako se tačkom 9. izuzima ta opcija iz mjerenja fer vrijednosti. Izdavatelj ne mora objaviti iznos koji bi nastao primjenom MRS 39 na garantirani element, niti mora prikazati taj iznos odvojeno. Nadalje, osiguravatelj ne treba odrediti taj iznos ako je jasno da je ukupno priznata obaveza viša;
- (c) iako su ovi ugovori finansijski instrumenti, izdavatelj može nastaviti priznavati premije na te ugovore kao prihod te priznavati kao rashod nastalo povećanje knjigovodstvene vrijednosti obaveze;
- (d) iako su ovi ugovori finansijski instrumenti, izdavatelj primjenom tačke 20(b) MSFI 7 na ugovore sa obilježjem diskrecijskog sudjelovanja treba objaviti ukupni rashod od kamata priznat u dobiti ili gubitku, ali ne mora računati takav rashod od kamata koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Objavlivanja

Objašnjene priznatih iznosa

36 **Osiguravatelj će objaviti podatke kojima se utvrđuju i objašnjavaju iznosi u njegovim finansijskim izvještajima koji su nastali iz ugovora o osiguranju.**

37 Kako bi ispunio odredbe iz tačke 36. osiguravatelj treba objaviti:

- (a) svoje računovodstvene politike za ugovore o osiguranju i povezanu imovinu, obaveze, prihod i rashod;

- (b) priznatu imovinu, obaveze, prihod i rashod (i novčane tokove, ako prikazuje izvještaj o novčanim tokovima korištenjem direktne metode) koji nastaju iz ugovora o osiguranju. Nadalje, ako je osiguravatelj cedent, treba objaviti:
 - (i) dobitke i gubitke priznate u dobiti ili gubitku od kupovine reosiguranja; i
 - (ii) ako cedent odgodi ili amortizira dobitke i gubitke koji nastaju kupovinom reosiguranja, amortizaciju za period i preostale neamortizirane iznose na početku i na kraju perioda.
- (c) postupak korišten pri određivanju pretpostavki koje su imale najveći učinak na mjerenje priznatih iznosa opisanim u (b). Kada je izvodivo, osiguravatelj treba također kvantificirano objaviti te pretpostavke;
- (d) učinak promjena u pretpostavkama korištenim za mjerenje imovine iz osiguranja i obaveza iz osiguranja, pokazujući odvojeno učinak svake promjene koja je imala suštinski utjecaj na financijski izvještaj;
- (e) usklađivanja promjena u obavezama iz osiguranja, imovini reosiguranja, i ako postoji, povezanim odgođenim troškovima stjecanja.

Priroda i stepen rizika koji nastaje iz ugovora o osiguranju

38 Osiguravatelj treba objaviti podatke koji omogućavaju korisnicima njegovih financijskih izvještaja da mogu procijeniti prirodu i stepen rizika koji nastaje iz ugovora o osiguranju.

39 Kako bi ispunio zahtjeve iz tačke 38., osiguravatelj treba objaviti:

- (a) svoje ciljeve, politike i postupke za upravljanje rizikom koji nastaje iz ugovora o osiguranju i metode korištene za upravljanje tim rizicima;
- (b) [izbrisano]
- (c) podatke o *riziku osiguranja* (prije i nakon ublažavanja rizika reosiguranjem), uključujući podatke o:
 - (i) osjetljivosti na rizik osiguranja (vidjeti 39A.);
 - (ii) koncentracijama rizika osiguranja, uključujući opis kako uprava određuje koncentracije i opis zajedničkih značajki koje su svojstvene svakoj koncentraciji (tj. vrstu osiguranog događaja, geografsko područje, ili valutu);
 - (iii) stvarni zahtjevi za štetama u usporedbi sa prethodnim procjenama (tj. razvoj zahtjeva). Objavljivanja o razvoju zahtjeva će ići od perioda kada je nastao najraniji značajni zahtjev za koji još uvijek postoji neizvjesnost oko iznosa i vremena plaćanja zahtjeva, ali ne više od deset godina unazad. Osiguravatelj ne mora objaviti ove podatke o zahtjevima za koje neizvjesnost oko iznosa i vremena plaćanja zahtjeva se obično rješava unutar jedne godine.
- (d) podatke o kreditnom riziku, riziku likvidnosti i tržišnom riziku koji se zahtijevaju tačkama 31.-42. MSFI 7 ako su ugovori o osiguranju iz djelokruga MSFI 7. Međutim:

- (i) osiguravatelj ne mora osigurati analize ročnosti koje se zahtijevaju tačkom 39(a) i (b) MSFI 7 ako umjesto toga objavljuje podatke o procijenjenom vremenu neto novčanog toka koji nastaje priznavanjem obaveza iz osiguranja. Navedeno može biti u obliku analize, prema procijenjenom vremenu, iznosa priznatih u izvještaju o finansijskom položaju;
 - (ii) ako osiguravatelj koristi alternativnu metodu za upravljanje osjetljivosti na tržišne uvjete, kao što je ugrađena analiza vrijednosti, može koristiti tu analizu osjetljivosti kako bi ispunio zahtjeve iz tačke 40(a) MSFI 7. Taj osiguravatelj također treba osigurati objave zahtijevane tačkom 41. MSFI 7;
 - (e) podatke o izloženosti tržišnom riziku koji nastaje iz ugrađenih derivativa koje sadrži osnovni ugovor o osiguranju ako osiguravatelj nije obavezan, i ne mjeri ugrađene derivative po fer vrijednosti.
- 39A Kako bi ispunio zahtjeve iz tačke 39(c)(i) osiguravatelj treba objaviti ili (a) ili (b) kako slijedi:
- (a) analizu osjetljivosti koja pokazuje kako su dobit ili gubitak i kapital obuhvaćeni ako bi nastale promjene važnih varijabli rizika koje su razumno moguće na kraju izvještajnog perioda; metode i pretpostavke korištene u pripremi analize osjetljivosti; i bilo koje promjene korištenih metoda i pretpostavki u odnosu na prethodno razdoblje. Međutim, ako osiguravatelj koristi alternativnu metodu za upravljanje osjetljivošću na tržišne rizike, kao što je ugrađena analiza vrijednosti, može ispuniti zahtjeve objavljivanjem te alternativne analize osjetljivosti i objavljivanjem zahtjeva iz tačke 41. MSFI 7;
 - (b) kvalitativni podaci o osjetljivosti, i podaci o uvjetima ugovora o osiguranju koji imaju značajan učinak na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova osiguravatelja.

Datum stupanja na snagu i prijelazna odredbe

- 40 Prijelazne odredbe iz tačaka 41.-45. primjenjuju se na subjekt koji već primjenjuje MSFI kada prvi put primjenjuje ovaj MSFI kao i na subjekt koji primjenjuje MSFI prvi put (subjekt koji prvi put uopće primjenjuje MSFI).
- 41 Subjekt treba primjenjivati ovaj MSFI za godišnje periode koji počinju na 1.januar 2005. ili kasnije. Ranija primjena se preporučuje. Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI za ranije periode, treba objaviti tu činjenicu.
- 41A Odredbama *Ugovori o finansijskoj garanciji* (izmjene MRS 39 i MSFI 4) izdanim u avgustu 2005., izmijenjene su tačka 4(d), tačka B18(g) i tačka B19(f). Subjekt treba primijeniti te izmjene za godišnje periode koji počinju na 1.januar 2006. ili kasnije. Ranija primjena se preporučuje. Ako subjekt primjenjuje te izmjene za raniji period, treba objaviti tu činjenicu i primijeniti povezane izmjene MRS 39 i MRS 32³ u isto vrijeme.

3 Kada subjekt primjenjuje MSFI 7, napomena na MRS 32 je zamjenjena napomenom na MSFI 7.

- 41B MRS 1 (kako je izmijenjen 2007.) izmijenjena je terminologija korištena u MSFI. Kao dodatak izmijenjena je tačka 30. Subjekt treba primijeniti te izmjene za godišnje periode koji počinju na 1.januar 2009. ili kasnije. Ako subjekt primjenjuje MRS 1 (izmijenjen 2007.) za ranije period, moraju se primijeniti te izmjene za taj raniji period.
- 41C *[Ova tačka odnosi se na izmjene koje još nisu stupile na snagu, i stoga nije uključena u ovo izdanje.]*
- 41D *[Ova tačka odnosi se na izmjene koje još nisu stupile na snagu, i stoga nije uključena u ovo izdanje.]*
- 41E MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti* izdatom u maju 2011., izmijenjena je definicija fer vrijednosti u Dodatku A. Subjekt treba primijeniti tu izmjenju kada primjenjuje MSFI 13.
- 41F–
- 41H *[Ove tačke odnose se na izmjene koje još nisu stupile na snagu, i stoga nisu uključene u ovo izdanje.]*

Objavljivanje

- 42 Subjekt ne mora primijeniti objavljivanja zahtijevana ovim MSFI na usporedne podatke koji se odnose na godišnje periode koji počinju prije 1.januara 2005., osim za objavljivanja koja su zahtijevana tačkom 37(a) i (b) o računovodstvenim politikama, i priznatoj imovini, obavezama, prihodu i rashodu (i novčanim tokovima ako je korištena direktna metoda).
- 43 Ako je nepraktično primjenjivati pojedinačne zahtjeve iz tačaka 10.-35. na usporedne podatke koji se odnose na godišnje periode koji počinju prije 1.januara 2005, subjekt treba objaviti tu činjenicu. Primjena testa adekvatnosti obaveze (tačke 15.-19.) na takve usporedne podatke može biti ponekad nepraktična, ali je malo vjerovatno da je nepraktično primjenjivati druge zahtjeve iz tačaka 10.-35. na takve usporedne podatke. MRS 8 objašnjava pojam 'nepraktično'.
- 44 Primjenom tačke 39(c) (iii) subjekt ne mora objaviti podatke o razvoju zahtjeva koji su se dogodili prije više od pet godina prije kraja prve finansijske godine u kojoj je primijenio ovaj MSFI. Nadalje, ako je nepraktično, kada subjekt prvi put primjenjuje ovaj MSFI pripremiti podatke o razvoju zahtjeva koji su se dogodili prije početka najranijeg perioda za koji subjekt prikazuje pune usporedne podatke koji su u skladu sa ovim MSFI, subjekt treba objaviti tu činjenicu.

Ponovno određivanje finansijske imovine

- 45 Kada osiguravatelj mijenja svoje računovodstvene politike za obaveze iz osiguranja, dozvoljeno mu je, ali nije obavezan reklasificirati neku ili svu finansijsku imovinu 'po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha'. Ova reklasifikacija je dozvoljena ako osiguravatelj mijenja računovodstvene politike kada prvi put primjenjuje ovaj MSFI i ako vrši naknade izmjene politike dozvoljene tačkom 22. Reklasifikacija je promjene u računovodstvenoj politici i primjenjuje se MRS 8.

Dodatak A

Definirani pojmovi

Ovaj dodatak je sastavni dio ovog MSFI-ja.

| | |
|---|--|
| Cedent | Posjednik police prema ugovoru o reosiguranju . |
| Direktni ugovor o osiguranju | Ugovor o osiguranju koji nije ugovor o reosiguranju . |
| Fer vrijednost | <i>Fer vrijednost</i> je cijena koja bi se primila za prodaju imovine ili plaćanje prijenosa obaveza u redovnim transakcijama između tržišnih sudionika na datum mjerenja (vidjeti MSFI 13). |
| Finansijski rizik | Rizik mogućih budućih promjena jedne ili više određenih kamatnih stopa, cijene finansijskog instrumenta, cijeni roba, deviznom tečaju, indeksu cijena ili kamata, kreditnom rejtingu ili kreditnom indeksu ili drugim varijablama, osiguranim u slučaju da se radi o nefinansijskoj varijabli, ta varijabla nije specifična za određenu stranu ugovora. |
| Garantirana primanja | Plaćanja ili druge koristi na koje određeni posjednik police ili investitor imaju bezuvjetno pravo koje nije predmet utjecaja izdavatelja prema vlastitom nahođenju. |
| Garantirani element | Obaveza isplate garantiranih primanja , uključenih u ugovor koji sadrži obilježje diskrecijskog sudjelovanja . |
| Imovina iz osiguranja | Neto ugovorno pravo osiguravatelja prema ugovoru o osiguranju . |
| Imovina iz reosiguranja | Neto ugovorna prava cedenta prema ugovoru o reosiguranju . |
| Komponenta depozita | Ugovorna komponenta koja se ne obračunava kao derivativ prema MRS 39 i treba biti iz djelokruga MRS 39 ako je odvojeni instrument. |
| Obaveza iz osiguranja | Neto ugovorna obaveza osiguravatelja prema ugovoru o osiguranju . |
| Obilježje diskrecijskog sudjelovanja | Ugovorno prava na primitak, kao dodatak garantiranim koristima , dodatnih koristi: <ul style="list-style-type: none"> (a) koje su vjerovatno značajan dio ukupnih ugovornih koristi; (b) čiji iznos ili vrijeme određuje izdavatelj prema ugovoru; i (c) koji se prema ugovoru temelje na: <ul style="list-style-type: none"> (i) izvršenju određene skupine ugovora ili određene vrste ugovora; (ii) realizirani i/ili nerealiziranih povrata na određenu skupinu imovine koju posjeduje izdavatelj; (iii) dobit ili gubitak preduzeća, fonda ili drugog subjekta koji izdaje ugovor. |
| Odvajanje | Obračun komponenti ugovora kao da su odvojeni ugovori. |

| | |
|--|--|
| Osigurani događaj | Neizvjesni budući događaj koji je pokriven ugovorom o osiguranju i stvara rizik osiguranja . |
| Osiguravatelj | Strana koja ima obavezu prema ugovoru o osiguranju nadoknaditi štetu posjedniku police ako nastane osigurani događaj . |
| Posjednik police | Strana koja ima pravo na nadoknadu štete prema ugovoru o osiguranju ako nastane osigurani događaj . |
| Reosiguravatelj | Strana koja ima obavezu prema ugovoru o reosiguranju nadoknaditi cedentu štetu ako nastane osigurani događaj . |
| Rizik osiguranja | Rizik, koji nije finansijski rizik , koji se prenosi od posjednika ugovora na izdavatelja. |
| Test adekvatnosti obaveze | Procjena treba li se knjigovodstvena vrijednost obaveze iz osiguranja povećati (ili smanjiti knjigovodstvenu vrijednost povezanih odgođenih troškova stjecanja ili povezane materijalne imovine) na osnovu ponovnog pregleda budućih novčanih tokova. |
| Ugovor o finansijskoj garanciji | Ugovor kojim se zahtjeva od izdavatelja da napravi određena plaćanja kako bi nadoknadio posjedniku za gubitak koji nastane jer određeni dužnik nije izvršio potrebno plaćanje u skladu sa izvornim ili izmijenjenim uvjetima dužničkog instrumenta. |
| Ugovor o osiguranju | Ugovor prema kojem jedna strana (osiguravatelj) prihvaća značajan rizik osiguranja od druge strane (posjednika police) na način da pristane nadoknaditi štetu posjedniku police u slučaju da pretrpi određeni neizvjesni budući događaj (osigurani događaj). (Vidjeti Dodatak B za smjernice za ovu definiciju.) |
| Ugovor o reosiguranju | Ugovor o osiguranju koji izdaje jedan osiguravatelj (reosiguravatelj) kako bi nadoknadio drugom osiguravatelju (cedentu) za gubitke od jednog ili više ugovora koje je izdao cedent. |

Dodatak B

Definicija ugovora o osiguranju

Ovaj dodatak je sastavni dio ovog MSFI-ja.

- B1 Ovaj dodatak daje smjernice u vezi sa definicijom ugovora o osiguranju iz Dodatka A. Objašnjena su sljedeća pitanja:
- (a) pojam 'neizvjesnog budućeg događaja' (tačke B2. – B4.);
 - (b) plaćanja u naturi (tačke B5. – B7.);
 - (c) rizik osiguranja i drugi rizici (tačke B8. – B17.)
 - (d) primjeri ugovora o osiguranju (tačke B18. – B21.);
 - (e) značajni rizik osiguranja (tačke B22.–B28.); i
 - (f) promjene u nivou rizika osiguranja (tačke B29. i B30.).

Neizvjesni budući događaj

- B2 Neizvjesnost (ili rizik) je suština ugovora o osiguranju. Prema tome, najmanje jedno od slijedeće navedenog je neizvjesno na početku ugovora o osiguranju:
- (a) hoće li *osigurani događaj* nastati;
 - (b) kada će nastati; ili
 - (c) koliko će osiguravatelj morati platiti ako taj događaj nastane.
- B3 U nekim ugovorima o osiguranju, osigurani događaj je otkriće gubitka tijekom trajanja ugovora, čak i ako gubitak nastane iz događaja koji se dogodio prije početka ugovora. U drugim ugovorima o osiguranju, osigurani događaj je događaj koji nastaje tijekom trajanja ugovora, čak i ako je nastali gubitak otkriven nakon završetka trajanja ugovora.
- B4 Neki ugovori o osiguranju pokrivaju događaje koji su već nastali, ali čiji finansijski učinci su još uvijek neizvjesni. Primjer je ugovor o reosiguranju koji pokriva direktnog osiguravatelja od nepovoljnog razvoja zahtjeva za štetu koji su već uložili posjednici polica. U takvim ugovorima, osigurani događaj je otkriće konačnog troška tih zahtjeva.

Plaćanje u naturi

- B5 Neki ugovori o osiguranju zahtijevaju ili dozvoljavaju plaćanje u naturi. Primjeri toga je kada osiguravatelj izravno nadomješta ukradeni proizvod, umjesto nadoknade štete posjedniku police. Drugi primjer je kada osiguravatelj koristi svoje vlastito medicinsko i bolničko osoblje kako bi osigurao medicinske usluge pokrivenne ugovorom.
- B6 Neki ugovori o pružanju usluge za fiksnu naknadu u kojima razina usluge ovisi od neizvjesnosti događaja zadovoljavaju definiciju ugovora o osiguranju iz ovog MSFI ali nisu regulirani kao ugovori o osiguranju u nekim zemljama. Jedan primjer je ugovor o održavanju u kojem se pružatelj usluge obavezuje na popravak određene opreme u slučaju kvara. Fiksna naknada za uslugu se temelji na očekivanom

broju kvarova, ali je neizvjesno hoće li se određeni stroj pokvariti. Kvar opreme uzrokuje štetu vlasniku i ugovorom se nadoknađuje šteta vlasniku (u naturi, a ne u novcu). Drugi primjer je ugovor za pružanje usluga u slučaju kvara automobila u kojem se osiguravatelj obavezuje, za fiksnu godišnju naknadu, osigurati pomoć na cesti ili odvući automobil u obližnju garažu. Posljednji ugovor može zadovoljiti definiciju ugovora o osiguranju čak i ako se osiguravatelj ne obaveže da će izvršiti popravak ili zamijeniti dijelove.

B7 Primjena ovog MSFI na ugovore opisane u tački B6. vjerovatno neće predstavljati veći teret od primjene MSFI koji bi se primjenjivali da su takvi ugovori izvan djelokruga ovog MSFI:

- (a) Nije vjerovatno da će nastati materijalne obaveze za kvarove i neispravnosti koji su već nastali;
- (b) Ako se primjenjuje MRS 18 *Prihodi*, pružatelj usluge će priznati prihod ovisno o fazi završetka (i na temelju drugih specifičnih kriterija). Takav pristup je također prihvatljiv prema ovom MSFI, koji dozvoljava osiguravatelju usluga (i) nastaviti koristiti postojeće računovodstvene politike za ove ugovore osim ako ne uključuju praksu koja je zabranjena tačkom 14. i (ii) poboljšati svoje računovodstvene politike ako je to dozvoljeno tačkama 22.-30.;
- (c) Pružatelj usluge uzima u obzir premašuje li trošak ispunjenja njegove ugovorne obaveze unaprijed primljen prihod. Kako bi to napravio, osiguravatelj primjenjuje test adekvatnosti obaveze opisan u tačkama 15.-19. ovog MSFI. Ako se ovaj MSFI ne primjenjuje na ove ugovore, pružatelj usluga bi primijenio MRS 37 kako bi odredio jesu li ugovori štetni po njega;
- (d) Za ove ugovore zahtjevi za objavljivanjem iz ovog MSFI- vjerovatno neće dodatno utjecati na objavljivanja koja zahtijevaju drugi MSFI.

Razlika između rizika osiguranja i drugih rizika

B8 Definicija ugovora o osiguranju odnosi se na rizik osiguranja koji ovaj MSFI definira kao rizik, osim finansijskog rizika, prenesen od posjednika ugovora do izdavatelja. Ugovor koji izloži izdavatelja finansijskom riziku bez značajnog rizika osiguranja nije ugovor o osiguranju.

B9 Definicija finansijskog rizika iz Dodatka A uključuje popis finansijskih i nefinansijskih varijabli. Taj popis uključuje nefinansijske varijable koje nisu specifične jednoj strani ugovora, kao što je indeks gubitaka od zemljotresa u određenoj regiji ili indeks temperature u određenom gradu. Isključuje nefinansijske varijable koje su specifične određenoj strani ugovora, kao što je nastanak ili nenastanak požara koji oštećuje ili uništava imovinu te strane. Nadalje, rizik promjena fer vrijednosti nefinansijske imovine nije finansijski rizik ako fer vrijednost odražava ne samo promjene tržišnih cijena za takvu imovinu (finansijska varijabla) nego i uvjete određene nefinansijske imovine koju posjeduje strana ugovora (nefinansijska varijabla). Na primjer, ako garancija preostale vrijednosti određenog automobila izlaže jamca riziku promjena fizičkog stanja automobila, taj rizik je rizik osiguranja, ne finansijski rizik.

- B10 Neki ugovori izlažu izdavatelja finansijskom riziku pored značajnog rizika osiguranja. Na primjer, mnogi ugovori životnog osiguranja garantiraju i minimalnu stopu povrata posjednicima polica (stvarajući finansijski rizik) i obećavaju isplate u slučaju smrti koje u nekim slučajevima prelaze stanje računa posjednika police (stvarajući rizik osiguranja u obliku rizika smrtnosti). Takvi ugovori su ugovori o osiguranju.
- B11 Prema nekim ugovorima, osigurani događaji uzrokuju isplate iznosa povezane sa indeksom cijene. Takvi ugovori su ugovori o osiguranju, pod uvjetom da plaćanje koje je uvjetovano osiguranim događajem može biti značajno. Na primjer, doživotna renta povezana sa indeksom troškova života prenosi rizik osiguranja jer je isplata uzrokovana neizvjesnim događajem – opstanak anuitetnog osiguranika. Veza sa indeksom cijena je ugrađeni derivativ, ali također prenosi rizik osiguranja. Ako je nastali prijenos rizika osiguranja značajan, ugrađeni derivativ zadovoljava definiciju ugovora o osiguranju, u kojem slučaju se ne treba odvajati i mjeriti po fer vrijednosti (vidjeti tačku 7 ovog MSFI).
- B12 Definicija rizika osiguranja odnosi se na rizik koji osiguravatelj preuzima od posjednika police. Drugim riječima, rizik od osiguranja je postojeći rizik prenesen od posjednika police na osiguravatelja. Stoga, novi rizik stvoren ugovorom nije rizik osiguranja.
- B13 Definicija ugovora o osiguranju odnosi se na štetu koju trpi posjednik police. Definicija ne ograničava isplatu osiguravatelja na iznos koji je jednak finansijskom utjecaju štetnog događaja. Na primjer, definicija ne isključuje pokriće 'novo-zastaro' koje osigurava posjedniku police dovoljno plaćanje da bi se omogućila zamjena oštećene stare imovine novom. Slično tome, definicija ne ograničava isplate prema uvjetima ugovora o životnom osiguranju za finansijski gubitak koji su pretrpili članovi obitelji pokojnika niti sprječava plaćanje predodređenih iznosa za kvantificiranje gubitka uzrokovanog smrću ili nesrećom.
- B14 Neki ugovori zahtijevaju plaćanje ako nastane određeni neizvjesni događaj, ali ne zahtijevaju nepovoljan utjecaj na posjednika police kao preduvjet plaćanja. Takav ugovor nije ugovor o osiguranju čak i ako posjednik koristi ugovor kako bi smanjio naglašenu izloženost riziku. Na primjer, ako posjednik koristi derivative kako bi zaštitio od rizika nefinansijsku varijablu povezanu sa novčanim tokovima od imovine subjekta, derivativ nije ugovor o osiguranju jer plaćanje nije uvjetovano time je li posjednik oštećen smanjenjem novčanog toka od imovine. Suprotno tome, definicija ugovora o osiguranju odnosi se na neizvjesni događaj za koji je štetni utjecaj na posjednika police preduvjet za plaćanje. Ovaj ugovorni preduvjet ne zahtijeva od osiguravatelja da istraži je li događaj stvarno uzrokovao štetni učinak, ali dozvoljava osiguravatelju da odbije plaćanje ako smatra da događaj nije uzrokovao štetni učinak.
- B15 Rizik isteka ili stalnosti (tj. rizik da će suprotna strana poništiti ugovor prije ili kasnije nego što je izdavatelj očekivao pri određivanju cijene ugovora) nije rizik osiguranja jer plaćanje suprotnoj strani nije naknada za budući neizvjesni događaj koja štetno utječe na suprotnu stranu. Slično tome, rizik troška (tj. rizik neočekivanog povećanja administrativnih troškova povezanih sa održavanjem ugovora, a ne troškova povezanih sa osiguranim događajem) nije rizik osiguranja jer neočekivano povećanje troškova ne utječe štetno na suprotnu stranu.

- B16 Stoga, ugovor koji izlaže izdavatelja riziku isteka, riziku stalnosti ili riziku troška nije rizik od osiguranja osim ako ne izlaže izdavatelja i riziku osiguranja. Međutim, ako izdavatelj ugovora smanji taj rizik korištenjem drugog ugovora kako bi prenio dio tog rizika na suprotnu stranu, drugi ugovor izlaže tu drugu stranu riziku osiguranja.
- B17 Osiguravatelj može preuzeti značajan rizik osiguranja od posjednika police samo ako je osiguravatelj subjekt odvojen od posjednika police. U slučaju uzajamnog osiguravatelja, uzajamni osiguravatelj preuzima rizik od svakog posjednika police i udružuje taj rizik. Iako posjednici police snose taj udruženi rizik zajedno u svom svojstvu vlasnika, uzajamni osiguravatelj još uvijek preuzima taj rizik koji je suština ugovora o osiguranju.

Primjeri ugovora o osiguranju

- B18 Sljedeće su primjeri ugovora koji su ugovori o osiguranju, ako je prijenos rizika osiguranja značajan:
- (a) osiguranje od krađe ili oštećenja nekretnine;
 - (b) osiguranje od odgovornosti za proizvode, profesionalne odgovornosti, građanske odgovornosti ili pravnih troškova;
 - (c) životno osiguranje i unaprijed plaćeni pogrebni planovi (iako je smrt sigurna, nesigurno je kada će nastupiti smrt ili, za neke vrste životnog osiguranja, hoće li smrt nastupiti za vrijeme perioda koji je pokriven osiguranjem);
 - (d) anuiteti ugovora po doživljenju i penzije (tj. ugovori koji osiguravaju naknadu za neizvjesni budući događaj – doživljenje osiguranika anuitetnog osiguranja ili umirovljenika – kako bi se pomoglo osiguraniku anuitetnog osiguranja ili umirovljeniku u održavanju danog standard života, koji bi inače bio ugrožen njegovim ili njezinim doživljenjem);
 - (e) osiguranje od invaliditeta i zdravstveno osiguranje;
 - (f) garantne obveznice, garancije, garancije za dobro izvršenje posla i garancije za licitacije (tj. ugovor koji osigurava nadoknadu štete ako druga strana ne uspije podmiriti ugovornu obavezu, primjerice obavezu izgradnje zgrade);
 - (g) osiguranje kredita koje osigurava nadoknadu štete posjedniku za određena plaćanja za gubitak koji nastaje jer određeni dužnik nije izvršio plaćanje kada je trebao prema izvornim ili izmijenjenim uvjetima dužničkog instrumenta. Ovi ugovori mogu imati različite pravne oblike, kao što je garancija, neke vrste kreditnog pisma, ugovor o neispunjenju kreditnog derivativa ili ugovor o osiguranju. Međutim iako ovi ugovori zadovoljavaju definiciju ugovora o osiguranju, također zadovoljavaju i definiciju ugovora o finansijskoj garanciji iz MRS 39 i iz djelokruga su MRS 32⁴ i MRS 39, ne ovog MSFI (vidjeti tačku 4 (d)). U svakom slučaju, ako je izdavatelj ugovora o finansijskoj garanciji prethodno jasno utvrdio da smatra takve ugovore ugovorima o osiguranju i koristi računovodstvo primjenjivo za ugovore o

4 Kada subjekt primjenjuje MSFI 7, napomene na MRS 32 zamijenjene su napomenom na MSFI 7.

osiguranju, izdavatelj može izabrati primjenjivati ili MRS 39 i MRS 32⁵ ili ovaj MSFI na takve ugovore o finansijskoj garanciji;

- (h) garancije za proizvode. Garancije za proizvode koje izdaje druga strana za dobra koja je prodao proizvođač, posrednik ili trgovac na malo su iz djelokruga ovog MSFI. Međutim, garancije za proizvode koje je izdao direktno proizvođač, posrednik ili trgovac na malo su izvan djelokruga ovog MSFI, jer su iz djelokruga MRS 18 i MRS 37;
- (i) osiguranje vlasništva (tj. osiguranje od otkrivanja grešaka u vezi sa vlasništvom nad zemljištem koje nisu bile vidljive kada je ugovor o osiguranju potpisan). U ovom slučaju, osigurani događaj je otkriće štete u tom vlasništvu, ne šteta sama po sebi;
- (j) putničko osiguranje (nadoknada u novcu ili naturi posjednicima police za gubitke koje pretrpe dok su na putovanju). Tačke B6. i B7. objašnjavaju neke ovakve ugovore;
- (k) obveznice za elementarne nepogode koje osiguravaju smanjenje plaćanja glavnice, kamate ili oboje ako određeni događaj štetno utječe na izdavatelja obveznice (osim ako određeni događaj ne stvara značajan rizik osiguranja, na primjer ako je događaj promjena kamatne stope ili deviznog tečaja);
- (l) osiguravateljski swapovi i drugi ugovori kojima se zahtijevaju plaćanja na temelju promjena u klimatskim, geološkim i drugim fizičkim varijablama koje su specifične za jednu stranu ugovora;
- (m) ugovori o reosiguranju.

B19 Sljedeće su primjeri stavki koje nisu ugovori o osiguranju:

- (a) ugovori o ulaganju koji imaju pravni oblik ugovora o osiguranju ali ne izlažu osiguravatelja značajnom riziku osiguranja, na primjer, ugovori o životnom osiguranju u kojima osiguravatelj ne snosi značajan rizik smrtnosti (takvi ugovori su neosiguravajući finansijski instrumenti ili ugovori o pružanju usluga, vidjeti tačke B20. i B21.);
- (b) ugovori koji imaju pravnu formu osiguranja, ali prenose sav značajni rizik osiguranja nazad na posjednika police kroz neopozive i provedive mehanizme koji prilagođavaju buduća plaćanja posjednika police kao direktni rezultat osiguranih gubitaka, na primjer neki ugovori o finansijskom reosiguranju ili neke skupine ugovora (poput ugovora koji su inače neosiguravateljni finansijski instrumenti ili uslužni ugovori, vidjeti tačke B20 i B21);
- (c) samoosiguranje, drugim riječima zadržavanje rizika koji je mogao biti pokriven osiguranjem (ne postoji ugovor o osiguranju jer ne postoji dogovor sa drugom stranom);
- (d) ugovori (kao što su ugovori o kladenju) kojima se zahtijevaju plaćanja ako određeni budući neizvjesni događaj nastane, ali ne zahtijevaju kao ugovorni preduvjet plaćanju da događaj štetno utječe na posjednika police. Međutim, ovo ne isključuje određivanje unaprijed određenih

5 Kada subjekt primjenjuje MSFI 7, napomene na MRS 32 zamijenjene su napomenom na MSFI 7.

plaćanja kako bi se kvantificirao gubitak izazvan određenim događajem kao što je smrt ili nesreća (vidjeti također tačku B13.);

- (e) derivati koje izlažu jednu stranu finansijskom riziku ali ne riziku osiguranja, jer zahtijevaju da ta strana izvrši plaćanja samo na osnovu promjene jedne ili više određenih kamatnih stopa, cijene finansijskog instrumenta, cijene roba, deviznog tečaja, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa ili drugih varijabli, pod uvjetom sa se radi o nefinansijskoj varijabli, ta varijabla nije specifična za jednu stranu ugovora (vidjeti MRS 39);
- (f) garancija povezana sa kreditom (ili akreditiv, kreditni derivat u vezi sa neizvršavanjem ugovora ili ugovor o osiguranju kredita) koja zahtjeva plaćanja čak i ako posjednik nije pretrpio gubitak zbog nemogućnosti dužnika da izvrši plaćanje kada je trebalo (vidjeti MRS 39);
- (g) ugovori koji zahtijevaju plaćanje na temelju klimatskih, geoloških i drugih fizičkih varijabli koje nisu specifične jednoj strani ugovora (obično poznati kao vremenski derivati);
- (h) obveznice u vezi sa elementarnom nepogodom koje obezbjeđuju smanjenje plaćanja glavnice, kamate ili oboje na osnovu klimatskih, geoloških i drugih fizičkih varijabli koje nisu specifične jednoj strani ugovora.

B20 Ako ugovori opisani u tački B19. stvaraju finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu, oni su unutar djelokruga MRS 39. Između ostalih stvari, to znači da strane ugovora koriste nešto što se ponekad zove depozitno računovodstvo, što uključuje sljedeće:

- (a) jedna strana priznaje primljenu naknadu kao finansijsku obavezu umjesto kao prihod;
- (b) druga strana priznaje plaćenu naknadu kao finansijsko sredstvo umjesto kao rashod.

B21 Ako ugovori opisani u tački B19. ne stvaraju finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu, primjenjuje se MRS 18. Prema MRS 18 prihod povezan sa transakcijom koja uključuje pužanje usluga priznaje se u skladu sa stepenom dovršetka transakcije ako se rezultat transakcije može pouzdano procijeniti.

Značajni rizik osiguranja

B22 Ugovor je ugovor o osiguranju samo ako prenosi značajan rizik osiguranja. U tačkama B8. – B21. se razmatra rizik osiguranja. Sljedećim tačkama razmatra se procjena je li rizik osiguranja značajan.

B23 Rizik osiguranja je značajan ako, i samo ako, osigurani događaj može uzrokovati da osiguravatelju plaća značajna dodatne iznose u bilo kojem scenariju, isključujući scenarije koji nemaju komercijalni značaj (tj. nemaju vidljiv učinak na ekonomiku transakcije). Ako se značajna dodatna plaćanja moraju izvršiti prema scenarijima koji imaju komercijalno značenje, uvjet u prethodnoj rečenici može se ispuniti čak i ako je malo vjerovatan osigurani događaj ili čak i ako očekivana (tj. ponderirana vjerovatnošću) sadašnja vrijednost naknadnih budućih

tokova je mali dio očekivane sadašnje vrijednosti svih preostalih ugovornih novčanih tokova.

- B24 Dodatna plaćanja objašnjena u tački B23. odnose se na iznose koji prelaze one koji bi se platili da se nikakav osigurani događaj nije zbilo (isključujući scenarij koji nema komercijalni značaj). Ti dodatni iznosi uključuju troškove obrade upravljanja štetom i troškovima procjene štete, ali isključuju:
- (a) gubitak sposobnosti naplate budućih usluga od imatelja police. Na primjer, u ugovoru o životnom osiguranju povezanog sa ulaganjem, smrt posjednika police znači da osiguravatelj ne može više pružati usluge upravljanja ulaganjem i naplaćivati naknadu za to. Međutim, ovaj ekonomski gubitak za osiguravatelja ne odražava rizik osiguranja, baš kao što ni menadžer uzajamnog fonda ne preuzima rizik osiguranja u vezu sa mogućom smrću klijenta. Stoga, mogući gubitak budućih naknada za upravljanje ulaganjem nije važno u procjeni koliko se rizika osiguranja prenosi ugovorom.
 - (b) odricanje od naknada kod smrti koje bi se redovno naplatile prilikom otkaza ili otkupa. Budući da su te naknade nastale ugovorom, odricanje od tih naknada ne nadoknađuje posjedniku police za prethodno postojeći rizik. Stoga, one nisu važne pri procjeni koliko je rizika osiguranja preneseno ugovorom.
 - (c) plaćanje uvjetovano događajem koji ne uzrokuje značajan gubitak posjedniku ugovora. Na primjer, uzмимо u obzir ugovor koji zahtjeva od izdavatelja da plati jedan milion novčanih jedinica ako imovina pretrpi fizičku štetu koja uzrokuje neznatčan ekonomski gubitak u iznosu jedne novčane jedinice posjedniku. U ovom ugovoru, posjednik prenosi osiguravatelju neznatčan rizik gubitka jedne novčane jedinice. U isto vrijeme, ugovor stvara rizik neosiguranja da će izdavatelj morati platiti 999.999 novčanih jedinica ako određeni događaj nastane. Budući da izdavatelj ne prihvaća značajan rizik osiguranja od posjednika, ovaj ugovor nije ugovor o osiguranju.
 - (d) mogući povrati od reosiguranja. Osiguravatelj ih obračunava odvojeno.
- B25 Osiguravatelj treba ocijeniti značajnost rizika osiguranja ugovor po ugovor, a ne u odnosu na njegovu važnost za finansijske izvještaje.⁶ Stoga, rizik osiguranja može biti značajan čak i ako postoji minimalna mogućnost značajnih gubitaka za cijelu skupinu ugovora. Ova ocjena ugovor-po-ugovor olakšava klasifikaciju ugovora kao ugovora o osiguranju. Međutim, ako je poznato da se relativno homogena skupina malih ugovora sastoji od ugovora koji svi prenose rizik osiguranja, osiguravatelj ne mora ispitivati svaki ugovor iz skupine kako bi utvrdio nekoliko nederivativnih ugovora koji prenose neznatčan rizik osiguranja.
- B26 Slijedi iz tačaka B23. – B25. da ako je ugovorom predviđeno plaćanje naknade za smrt koja prelazi iznos koji se plaća po doživljenju, ugovor je ugovor o osiguranju osim ako je dodatna naknada za smrt beznačajna (određeno na osnovu ugovora a ne cijele skupine ugovora). Kako je dano tačkom B24(b), odricanje kod smrti otkazivanja ili naplata pri otkupu nisu uključeni u ovu ocjenu ako se ovim odricanjem ne nadoknađuje posjedniku police za prethodno postojeći rizik.

⁶ Za ovu potrebu, ugovori istovremeno sklopljeni s jednom stranom (ili ugovori koji su inače međusobno zavisni) čine jedan ugovor.

Slično tome, anuitetni ugovor kojim se plaćaju redovite sume za ostatak života posjednika police je ugovor o osiguranju, osim ako su ukupne isplate beznačajne.

- B27 Tačka B23. odnosi se na dodatna plaćanja. Ta dodatna plaćanja mogu uključiti zahtjeve za plaćanja ranije ako osigurani događaj nastane ranije i plaćanje nije usklađeno sa vremenskom vrijednosti novca. Primjer je doživotno osiguranje za fiksni iznos (drugim riječima, osiguranje koje omogućuje fiksni iznos u slučaju smrti kada god posjednik police umre, bez datuma isteka pokriva). Sigurno je da će posjednik police umrijeti, ali datum smrti je neizvjestan. Osiguravatelj će pretrpjeti gubitak po tim pojedinačnim ugovorima kod kojih posjednici polica umru ranije, čak i ako ne postoji cjelokupni gubitak cijele skupine ugovora.
- B28 Ako je ugovor o osiguranju odvojen na komponentu depozita i komponentu osiguranja, značajnost prijenosa rizika osiguranja se ocjenjuje u odnosu na komponentu osiguranja. Značajnost prenesenog rizika osiguranja ugrađenim derivativom se ocjenjuje u odnosu na ugrađeni derivativ.

Promjene u nivou rizika osiguranja

- B29 Nekim ugovorima se na početku ne prenosi nikakav rizik osiguranja na izdavatelja, iako oni kasnije prenose rizik osiguranja. Na primjer, uzmimo u obzir ugovor koji osigurava određeni povrat na uloženo i uključuje mogućnost za posjednika police da koristi prinos od ulaganja po dospelju za kupovinu anuiteta po doživljenju po tekućim anuitetskim stopama koje naplaćuje osiguravatelj novim osiguranicima osiguranja po anuitetima kada posjednik police izvršava opciju. Ugovorom se ne prenosi rizik osiguranja osiguravatelju dok opcija nije izvršena, jer osiguravatelj ostaje slobodan odrediti cijenu anuiteta na osnovi koja odražava preneseni rizik osiguranja osiguravatelju u to vrijeme. Međutim, ako se ugovorom određuju anuitetne stope (ili osnova za određivanje anuitetnih stopa), ugovorom se na početku prenosi rizik osiguranja osiguravatelju.
- B30 Ugovor koji ispunjava uvjete za ugovor o osiguranju ostaje ugovor o osiguranju dok sva prava ili obaveze nizu izvršene ili istekle.